

Lindøy-gutt nr. 395

«Din drittunge!», skrek bestyreren idet jeg løp ut av spisesalen. Han var illsint. Konrad hadde stjålet deler av maten min. Bestyreren ristet der han satt på voksenbordet, og alle guttene på Lindøy snudde seg og så på oss. Jeg så husfar Eilertsen komme etter meg på vei ut, og jeg visste hva som ventet meg. Nå var det straff, og jeg begynte allerede å telle over hvor mange arbeidstimer dette ville gi meg. Jeg skulle aldri dynket vannglasset til Konrad over hodet hans.

Bestyrer Gjerde ga meg i straff å flytte en stor haug med stein ned til sjøkanten. Dette var flere timers arbeid, og jeg måtte gjøre det alene. Etter timevis med hardt arbeid ble jeg endelig ferdig, og falt sammen som en sekk nede ved sjøkanten. De tynne hanskene jeg hadde på var hullete og hendene sved. Der skuet jeg utover havet og inn mot fastlandet. «Hvordan kunne jeg miste hodet under middagen når jeg snart skal hjem?», tenkte jeg med meg selv.

Husfar Eilertsen geleidet meg opp til bestyreren sitt kontor. Bestyreren satt i stolen sin og ventet på meg. Han var kledd opp i fine klær, og kontoret hans var den rake motsetningen til hvordan det så ut i sovesalene våre. Det var pent og ryddig med store malerier på veggene, og i hjørnet sto en plante med flotte blomster på. Jeg så derimot veldig ynkelig ut, med utslitte, svette og hullete klær og så på bestyreren. Jeg kunne se at han var skuffet. Skuffet over hvordan jeg hadde oppført meg. «Du skal hjem om to uker, nummer 395. Hva tenkte du?», spurte han meg. «Jeg beklager, bestyrer. Jeg vet ikke hva som skjedde. Det svartnet for meg», svarte jeg. «Oppførselen din i det siste har vært upåklagelig. Nå er du i ferd med å bli voksen, og jeg hadde forventet mer av deg. Din oppførsel mot andre har også bedret seg betraktelig.» Jeg ble flau over meg selv. De siste månedene hadde jeg virkelig gått inn for å forbedre oppførselen min.

Mens bestyreren snakket til meg, forsvant tankene mine til andre plasser. Jeg ble stående å tenke tilbake på sist gang jeg traff mor. Det var over et halvt år siden. Julaften. Det var både vanskelig og dyrt å ta båt helt til Arendal, men mor hadde jobbet og slitt for å få meg hjem til jul. Det har alltid vært oss to, meg og mor, mot verden.

Far slo henne, jeg husker det godt. Han var ofte sent hjemme, full og ekkel. Jeg syntes synd på mor. Det var aldri hennes feil, men likevel gikk det alltid utover henne. Om kvelden pleide jeg å lukke øynene og se for meg far smile. I bakgrunnen kunne jeg høre sinte stemmer og rop, og jeg prøvde å forestille meg at alt bare var tanker i hodet mitt. Etter hvert som jeg ble eldre valgte far å forlate meg og mor. Jeg kunne ikke forstå at han bare kunne gjøre noe slik, men i ettertid har jeg innsett at det var det beste som kunne skjedd.

Etter at far forlot henne har mor måttet jobbe. I tiden før jeg begynte på skolen pleide jeg å tilbringe dagene hos min hjemmeværende tante. Hun bodde i nabogaten sammen med onkel, og syntes det var kjekt å ha meg på besøk. Hun var veldig behjelpelig overfor mor, og det var ikke sjeldent vi ble invitert over på aftensmat.

Senere ble livet vanskeligere. Når jeg begynte på skolen fikk jeg venner, men det viste seg at de likte å ha en annen spenning i hverdagen enn det jeg var vant til. De utfordret meg og testet meg, og jeg ville selvfølgelig bli godkjent og være med i gjengen. Tenk om de banket meg opp hvis jeg ikke gjorde som de ville. De trygge rammene hos tante ble byttet ut med stjeling og hærverk, som ble en større og større del av min hverdag. Etter hvert fantes det ikke lenger grenser. Lite visste jeg at konsekvensene av alle disse hendelsene skulle bli store; mor ble anbefalt å sende meg til Lindøy. De anbefalingene ble hørt, og jeg ble sendt til det skumle stedet jeg hadde hørt mye ulike rykter om. Nå står jeg her, tre og et halvt år senere.

Bestyreren avslutter sin tirade og kremter. Jeg blir oppmerksom på samtalen og kommer meg ut av tankene. «Fremdeles ønsker vi at du skal klare å forlate Lindøy til forventet tid. Jeg mener du er klar», avslutter bestyreren. Jeg kjenner blodet kommer tilbake i ansiktet. Jeg puster lettet ut, bukker, vender meg rundt og trer ut av kontoret, glad for at den planlagte prøveutskrivningen fremdeles var i sikte. At tankene vandret til mor når jeg stod på kontoret minnet meg på savnet. Jeg vil hjem. Ikke hjem til de gamle vennene og handlingene som ble begått, men hjem for å skape meg en fremtid. Mor har hintet om at det er gode muligheter for å få jobb til sjøs. Havet har alltid fascinert meg. Tanken om å mønstre på en båt løfter meg opp, og jeg merker jeg går litt mer rakrygget. Det skal bli noe av meg også, det må jeg klare.

Inne i sovesalen er det det sedvanlige høylytte snakket. Jeg smiler. Tanken på at jeg snart skal forlate dette stedet gjør godt, men samtidig kommer jeg til å savne alle gutta her. Det er ikke noe vondt i noen, alle har en historie. En unik historie på hvordan de havnet her. Flere har

historier som ligner min, og vi finner et slags felleskap i det. Mine to beste kompiser, Olav og Herman, sitter på hjørnesenga i en køye og spiller kort. Olav har vært her siden dag én. Herman kom først i fjor, men har rukket å bli en av mine beste venner. De venter på at jeg skal komme og bli med, det vet jeg. Kortspillet har nesten blitt en fast kveldsrutine. Blokka som holder orden på poengscore er nesten skrevet ut, kan det være et tegn på at tiden faktisk er inne for meg å forlate Lindøy? Plutselig kjenner jeg et stikk i magen. For det har blitt en trygghet å være her.

Fra hjørnekøya innerst i rommet har vi et godt overblikk over resten av sovesalen. Jeg tar meg i å studere de nyankomne guttene mens vi spiller det vanlige kortspillet. Deres historie og hva som gjorde at de havnet her har jeg enda ikke fått rede på. Mens jeg studerer dem, møter jeg blikket til en av dem. Jeg kan ikke navnet hans, men øynene hans griper meg. De er store, skremte. En trang til å gå bort å fortelle at det blir bra skyter gjennom meg. Jeg bryter blikkontakten, klarer ikke fortsette å se på ham. De øynene minner meg om meg selv. Pappas sleske smil flimrer på netthinna mi og det føles som jeg kan hører mammas redde skrik. Jeg bryter ut av det, snur meg til gutta og ler med av vitsen som nettopp ble fortalt. «Det gikk bra», sier jeg til dem. Jeg vet de har verket etter å spørre hvordan møtet med bestyreren gikk. «Jeg får fremdeles prøveutskrivningen.» Gutta puster kollektivt ut. Jeg smiler igjen, merker at det betyr noe at de bryr seg.

De første årene av tiden min på Lindøy hadde vært utfordrende. Jeg hadde blant annet vanskeligheter med å få venner. Det var kun Olav jeg fikk god kontakt med i starten. Vi var på samme båt hit til Lindøy første gang. Gjentatte ganger hadde jeg prøvd å sette de andre i et dårlig lys for å virke bedre selv. Jeg var også lat og ikke så veldig arbeidsom. Ettersom årene gikk ble holdningene mine bedre og jeg begynte å yte mer på skolen og i arbeidet vi ble tildelt. Sammen med bedre oppførsel og en høfligere tone mot de ansatte og elevene på skolehjemmet hadde jeg en fin utvikling på Lindøy skolehjem.

De neste dagene fortsetter rutinen som normalt på Lindøy. Mesteparten av tiden tilbringes til utearbeid, som er typisk for sommermånedene. Men nå som jeg er en av de større guttene omfatter også mine plikter husarbeidet på skolen. Kjøkkentjeneste er det jeg liker best. Vaskingen går også greit, men på lappetua har jeg ingenting jeg skulle ha gjort. Det er et direkte resultat av å være født med ti tommeltotter og er absolutt ikke min greie. Det er jentearbeid, det.

Avreisedagen er her. Båten nærmer seg brygga, og jeg og to andre gutter tar sekkene våre på ryggen. Jeg kjenner en nervøs sitring i magen, en annen type nervøsitet enn den jeg kjente når jeg skulle reise hit til Lindøy for første gang. Siden den dagen for over tre år siden, da jeg gruet meg for å komme til Lindøy, har jeg fått utallige nye minner, både gode og dårlige, fra Lindøy. Jeg er sikker på at jeg aldri vil glemme oppholdet mitt her ute i havgapet. Vi snur oss og kikker oss tilbake, der de andre guttene står og vinker til oss. Vi vinker tilbake, og går deretter om bord i båten. Hvor ferden bærer videre vet vi ikke, men Lindøy er nå et avsluttet kapittel i våre liv.

Ord: 1524

Metode – Forskning i praksis

Vi har i fortellingen valgt å ta utgangspunkt i følgende kilde: *Statsarkivet i Stavanger - Lindøy skolehjem. Deler av dokumentasjon fra en elevmappe og årsberetning 1941-1942*. I tillegg har vi brukt Voksne For Barns årsrapport fra 2009 som sekundærkilde fordi vi mener vi ikke kan generalisere et resultat på bakgrunn av én kilde. Egentlig burde vi hatt med flere kilder for å få et mer korrekt oversiktsbilde, men pga. tidsrammen vi har på denne oppgaven, velger vi å kun bruke disse kildene.

Det var enighet i gruppa om valg av oppgave fordi vi hadde alle hørt om dette stedet. For oss var det spennende å få vite mer om forholdene på denne skolen og hvordan «Lindøy-guttene» kan ha opplevd oppholdet sitt. Gjennom elevens øyne vil leseren få innblikk i en hverdag på Lindøy skole. Vi har valgt å ta utgangspunkt i personbeskrivelsen av elev nr. 395 fordi denne fanget interessen vår. Vi følte at dette var en beskrivelse som gav oss noe å gå ut ifra da vi skulle begynne på vår egen fortelling.

Selv om Voksne For Barn er en interesseorganisasjon, fremstiller de seg selv som troverdige. Ericsson (2009, s. 14) skriver om at gutter på ulike institusjoner hadde «bagasjen altfor full av utrygghet, overgrep og omsorgssvikt ...», og derfor har vi valgt å la hovedpersonen vår komme fra et hjem med omsorgssvikt.

Vi ønsker å være klare på at det er blitt foretatt visse friheter rundt hvordan de voksne og barna på Lindøy Skolehjem snakket, samt familiære forhold som elev 395 kunne ha hatt. I hovedkilden vår, heftet med arkivmaterialet fant vi denne eleven, nr. 395 som ble valgt som et representativt bilde for mange av guttene som var på Lindøy. Vi har skrevet om lærerne slik som vi har oppfattet dem ut i fra kildene og derfor valgt å bruke deres faktiske navn.

Det er utfordrende å tenke forskningsetisk når en skal skrive fortelling. Selv om vi har lov til å bruke navn på elever fra Lindøy i denne perioden på grunn av at taushetsklausulen på 60 år er hevet, falt valget på å dikte opp et eget navn. Det gjorde vi fordi vi har valgt å supplere informasjonen om en gutt med elementer fra andre gutters historie, som hvordan de oppførte seg på Lindøy, grunnen til at de kom dit og andre bakgrunnsforhold. Navnet i seg selv er ikke av betydning for oppgaven. Vi vet, ut i fra statistikk, at hele 395 av 425 gutter ved Lindøy

hadde tyveri som oppgitt grunn som resulterte i opphold på Lindøy. Derfor føler vi at det rettfærdiggjør at det i fortellingen brukes kildemateriell fra flere gutter til å skape en helhetlig historie om nr. 395 i vår fortelling. Med utgangspunkt i kilden beskriver vi også det sosiale samspillet mellom guttene og lærerne på Lindøy.

Oppgavetittelen sier at vi skal «sette sammen en fortelling hvor tema er krig, ulykker og traumer som har rammet samfunn og enkeltmennesker i på 1900-tallet ...». I denne fortellingen hvor tema er livet på Lindøy faller det naturlig å bringe inn traumene disse guttene kan ha opplevd. Vi vet gjennom lesing av det utdelte heftet at det kan være snakk om for eksempel familiære traumer. Derfor valgte vi å fokusere på et traume i nær familie for hovedpersonen i fortellingen som ble den underliggende triggeren som gjorde at hovedpersonen stjal og satte fyr på ting.

Gjennom fortellingen ønsker vi at leseren skal få et helhetlig bilde på hvordan tilværelsen på Lindøy var. Vi går ikke inn med en tanke om dette er representativt for alle guttene som var der, men at det gir et innblikk for hvordan et utvalg av guttene har opplevd oppholdet sitt. Å bruke fortelling som verktøy til å formidle aktuelle hendelser og historier kan gjøre læring lettere. Fortellinger husker vi.

Arbeidsfordelingen under arbeidet med denne oppgaven har vært upåklagelig. Vi engasjerte i felles diskusjon rundt hvilke elementer vi ønsket å ha med i fortellingen. Det ble stilt spørsmål rundt hvor dypt vi skulle gå inn i fortellingen. Det er utfordrende å jobbe flere på en fortelling, men det har og sine fordeler med at alle kommer med sine innspill og sin kunnskap og kompetanse som gir et godt utgangspunkt for å skrive en god fortelling.

Ord: 704

Kilder:

- Statsarkivet i Stavanger. *Lindøy skolehjem. Deler av dokumentasjon fra en elevmappe og årsberetning 1941-1942.*
- Ericsson, Kjersti (2009). Farlige barn - et historisk tilbakeblikk. I: Randi Talseth & Ingeborg Veia (red.), *Barn i Norge 2009. Omsorgssvikt i offentlig regi.* S. 8-17. Hentet 13.09.17 fra http://www.vfb.no/filestore/Vrt_arbeid/Barn_i_Norge/Barn_i_Norge/WEB_BarniNor ge2009.pdf